

An aerial photograph of a marina in Padasjoki, Finland. The water is a deep blue, and numerous sailboats are docked at a long pier. In the foreground, there are buildings and a green lawn. The image is partially obscured by a white diagonal shape on the left side.

VARALLISUUDENHOIDON, RAHOITUS- JA SIJOITUSTOIMINNAN PERIAATTEET

Hyväksytty: Kunnanvaltuusto 9.12.2024

Voimaantulo: 1.1.2025

SISÄLLYS

1. Johdanto	1
2. Varallisuuden hoito	2
3. Rahoitustoiminta.....	3
3.1. Ottolainaus.....	4
3.2. Antolainaus ja takaukset	5
4. Rahoitustoiminnan riskit	7
4.1. Rahoitustoiminnan riskienhallinta	8
4.2. Lainojen suojaaminen	9
5. Sijoitustoiminta	10
5.1. Sijoitusinstrumentit	11
5.2. Sijoitustoiminnan riskienhallinta.....	11
5.3. Sijoitustoiminnan periaatteet.....	12
6. Sijoitusstrategia.....	13
7. Raportointi.....	15
8. Voimaantulo	16

1. JOHDANTO

Kuntalain (410/2015) 14 §:n mukaan kunnanvaltuusto päättää kunnan varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteista. Valtuuston tehtäviin on lisätty sijoitustoiminnan periaatteista päättäminen vuonna 2002, varallisuuden hoidon periaatteista päättäminen vuonna 2015 ja rahoitustoiminnan periaatteista päättäminen vuonna 2021. Kuntalain 39 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta. Padasjoen kunnan rahatoimen vastuiden jakautuminen on määritelty kunnan hallintosäännön 78 §:ssä sekä lisäksi kunnanjohtajan ja hallintojohtajan välisessä työnjaossa.

Kuntien varallisuus koostuu arvopaperisijoittamisen lisäksi taseiden omaisuuseristä. Kuntien varallisuudessa on paljon eriä, joilla on myös tuottopotentiaalia sekä konkreettisia rahavaroina (korot, osingot) että kunnan yleisen elinvoiman ja hyvinvoinnin kasvattamisen kannalta. Tämä potentiaali toteutuu sitä paremmin, mitä perustellummin ja johdonmukaisemmin omaisuutta hoidetaan.

Rahoitustoiminnalla tarkoitetaan kunnan pitkä- ja lyhytaikaista rahoituksen hankintaa, joka voidaan toteuttaa erilaisilla rahoitusinstrumenteilla, kuten pitkä- ja lyhytaikaisilla lainoilla, kuntatodistuksilla tai erilaisilla vuokrausmalleilla. Rahoituksen riskien suojaukseen käytetään lisäksi erilaisia johdannaisia, esimerkiksi koronvaihtosopimuksia.

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan lähinnä rahavarojen sijoittamista rahamarkkinainstrumentteihin, joukkovelkakirjoihin, rahoitusarvopapereihin, pankkitalletuksiin ja muihin rahoitusomaisuuden instrumentteihin.

Tässä asiakirjassa määritellään Padasjoen kunnan varallisuuden hoidon, rahoituksen ja sijoitustoiminnan periaatteet. Asiakirja sisältää mm. otto- ja antolainauksen käytäntöjen määrittelyn, takausten myöntämisen periaatteet, korkoriskien hallintakeinot sekä sijoitusten että rahoituksen riskienhallinnan. Sijoitustoiminnan periaatteiden osalta tämä asiakirjaa korvaa aikaisemman Padasjoen kunnanvaltuustossa vuonna 2021 hyväksytyyn sijoitusstrategian/sijoitustoiminnan periaatteet.

2. VARALLISUUDEN HOITO

Padasjoen kunnan varallisuudella tuotetaan kuntalaisille ja palvelujen käyttäjille yleistä hyvinvointia. Padasjoen kunnan varallisuuteen kuuluvat seuraavat tase-erät:

- aineettomat hyödykkeet
- maa- ja vesialueet
- rakennukset
- kiinteät rakenteet ja laitteet
- koneet ja kalusto
- muut aineelliset hyödykkeet

Padasjoen kunnan varallisuuden hoidon periaatteet ovat seuraavat:

- Varallisuuden hoidossa oleellista on huomioida ja arvioida, mitä tavoitteita omaisuus palvelee kunnan kokonaisuudessa.
- Varallisuuteen liittyvässä päätöksenteossa tulee huomioida omaisuuden käyttöaste, ja miten arvon säilyminen varmistetaan.
- Varallisuutta voidaan myös realisoida, jos se nähdään taloudenhoidon kannalta järkevänä.
- Varallisuuden omistamisen keskeinen peruste on riittävän tuoton saaminen kunnan sijoittamalle pääomalle tai palveluedellytysten luominen.

3. RAHOITUSTOIMINTA

Padasjoen kunnan rahoitus rakentuu verotuloista, valtionosuuksista, toimintatuotoista, rahoitustuotoista ja vieraan pääoman ehtoisestä rahoituksesta. Edellä mainitulla rahoituksella katetaan kunnan käyttömenot, investoinnit, lainanhoito ja rahoitusmenot. Lainarahoitusta käytetään vain kunnan pitkän tähtäimen toimintaa tukevien investointien toteuttamiseen, ellei konsernitasoiset päätökset vaadi lainarahoitusta. Rahoitustoiminnan ensisijainen tehtävä on tukea Padasjoen kuntakonsernin toimintaa valtuuston asettamien strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisessa. Rahoituksen kokonaisuus koostuu:

- kunnan ulkoisen rahoituksen hankinnasta
- kunnan likviditeetin hallinnasta
- kunnan vastapuoli- ja rahoitusriskien hallinnasta
- konsernin liiketoiminnan tukemisesta rahoitukseen liittyvissä asioissa

Avustusten myöntäminen ei kuulu rahoitustoiminnan piiriin. Rahoituksella tarkoitetaan kunnan oman toiminnan rahoittamista vieraan pääoman instrumenteilla sekä osallistumista tytä-, osakkuus- tai muiden yhteisöjen rahoitukseen tekemällä sijoituksia oman pääoman eriin (esimerkiksi osakepääoma, sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto) sekä myöntämällä lainaa tai takauksia.

Keskeisimmät rahoitustoiminnan tavoitteet ovat:

- palvelutoiminnan ja investointien edellyttämän rahoituksen varmistaminen
- rahoituksen hankinta pitkäjänteisesti ja hajautetusti ottaen huomioon kunnan toiminnan luonne ja investointien tyypillinen käyttöikä
- rahoituskustannusten minimointi ja vaihtelun tasaaminen pitkällä aikavälillä
- rahoitusriskien (markkina-, likviditeetti-, vastapuoli-, korkoriski) hallinta
- riittävän maksuvalmiuden ylläpito myös ennakoimattomien tilanteiden varalta
- kilpailutuksen riippumattomuus ja tasapuolisuus eri palveluntarjoajiin nähden
- aktiivinen ja johdonmukainen vuoropuhelu palveluntarjoajien kanssa

Vaikka hankintalaki ei koske rahoitusta, kilpailuttaa kunta kaikki merkittävät rahoitustarpeensa markkinoilla tai varmistuu päätösten markkinaehtoisuudesta muutoin. Johdannaissopimuksia voidaan solmia myös ilman kilpailutusta, sillä niissä ajoituksen hyödyntäminen, vanhojen sopimusten muokkaaminen ja vertailukelpoisten tarjousten puute eivät aina puolla kilpailutusta.

3.1. OTTOLAINAUS

Ottolainaus tarkoittaa vieraan pääoman hankintaa. Vieraan pääoman hankinnasta ja muutoksista päätetään pääsääntöisesti talousarvion ja -suunnitelman hyväksymisen yhteydessä. Vieraan pääoman hankinta jaetaan lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen rahoitukseen.

Lyhytaikaisen ja pitkäaikaisen rahoituksen instrumentit:

Lyhytaikainen rahoitus (alle 12kk)	Pitkäaikainen rahoitus (yli 12kk)
✓ Kassavarat	✓ Velkakirjalainat
✓ Kuntatodistukset	✓ Joukkovelkakirjalainat
✓ Luottolimiitit	✓ Leasingrahoitus
✓ Velkakirjalainat	

Padasjoen kunnan ottolainauksen periaatteet:

- Lyhytaikaista rahoitusta tarvittaessa hyödynnetään ensisijaisesti kuntatodistusohjelmia ja rahalaitosten luottolimiittejä.
- Pitkäaikaisen rahoituksen (talousarviolainat) ottovaltuuden päättää valtuusto talousarvion käsittelyn yhteydessä.
- Kunnan pitkäaikaisen vieraan pääoman hankinta toteutetaan ensisijaisesti kahden välisillä velkakirjalainoilla.
- Pitkäaikaisessa rahoituksessa voidaan käyttää myös leasingrahoitusta ja joukkovelkakirjalainoja.
- Pitkäaikainen rahoitus kilpailutetaan ja valitaan tarjousten perusteella.
- Kunta voi ottaa sekä kiinteäkorkoisia että vaihtuvakorkoisia lainoja.
- Kunnan ottolainaus toteutetaan vain euromääräisenä.
- Velkakirjalainoissa toisena sopijaosapuolena voi olla rahoitusmarkkinoilla toimivat yhteisöt, joilla on virallinen toimilupa. Lisäksi sopijaosapuolena voi olla rahoitusmarkkinoilla toimivat koti- ja ulkomaiset yksityiset sijoittajat.
- Leasingrahoituksen vastapuolena voi olla muita vastuullisia tahoja. Keskeisimpiä leasingrahoituksen muotoja ovat rahoitusleasing ja käyttöleasing.
- Investointien rahoituksessa voidaan hyödyntää kestävä rahoitusta, mikäli investoinnin ominaisuudet soveltuvat tähän rahoitukseen ja rahoituksen ehdot ovat kilpailukykyiset.
- Laina-aikaa tarkastellaan lainan tarpeen, investoinnin, käyttöiän ja poistojen mukaisesti. Laina voidaan ottaa enintään investoinnin poistoajan mittaiselle ajanjaksolle.
- Lainojen takaisinmaksu voidaan toteuttaa tasa-, annuiteetti- tai kertalyhenteisinä.
- Lainasalkun hoidossa on huomioitava lainojen erääntymisen hajauttaminen.

3.2. ANTOLAINAUS JA TAKAUKSET

Antolainat voivat olla joko velkakirjalainoja tai pääomalainoja. Lainat voivat olla joko korollisia tai korottomia. Yli 12 kuukauden pituisista antolainoista ja niiden lainaehdoista, sekä takausten antamisesta tekee päätöksen Padasjoen kunnanvaltuusto. Kunnan antaman takauksen edellytyksenä on riittävä vakuus ja selvitys kyvystä hoitaa lainan aiheuttamat velvoitteet.

Padasjoen kunnan antolainauksen ja takausten periaatteet:

- Ensisijaisesti kunta myöntää lainoja vain tytäryhteisöille.
- Kunnan tulee takauksia ja lainoja myöntäessään huomioida kuntalain 129 §, jonka mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädettyistä tehtävistä.
- Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski.
- Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vakuuksilla tai vastavakuuksilla.
- Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa.
- Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden, joka liittyy sen liikuntalain (390/2015), kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain (166/2019), museolain (314/2019), teatteri- ja orkesterilain (730/1992) tai nuorisolain mukaisen tehtävän edistämiseen.
- Takauksen ja muun vakuuden antamisen edellytyksistä on kuitenkin voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.
- Lisäksi kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden, jos se perustuu lain perusteella hyväksytyyn tukiohjelmaan tai yksittäiseen tukeen tai liittyy yhteisölle tai säätiölle annettuun palveluveloitteeseen (21.5.2021/419).

Kunnan on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään. Sopimuksen artikla 107 kohdan 1 mukaan jäsenvaltion myöntämä tuki tai valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tuen katsominen valtiontueksi edellyttää artiklassa mainitun neljän kriteerin samanaikaista täyttymistä; tuki on myönnetty julkisista varoista, tuki on valikoiva, tuki vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua ja tuki vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklassa 108 kohdassa 3.2. seuraavien edellytysten täyttyminen (kaikkien ei tarvitse täytyä) riittää osoittamaan, ettei yksittäinen valtiontakaus tai kunnan takaus ole valtiontukea:

- lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa
- takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti
- takaus ei kata enempää kuin 80 % lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen määrästä
- takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta (takausprovisio).

Muiden kuin konserniyhteisöjen puolesta takauksia voidaan myöntää vain poikkeustapauksissa ja vahvoilla perusteilla. Tämä on tärkeää siksi, ettei julkinen sektori kohtuuttomasti rajoita markkinoiden tasapuolista kohtelua ja vääristä kilpailun toimivuutta avoimilla markkinoilla. Takauksen myöntämistä harkittaessa tulee huomioida kuntalain 129 §:n mukaiset rajoitukset ja niiden sallitut poikkeukset.

Konsernin ulkopuolisille yhteisöille takauksen myöntämistä harkittaessa tulee huomioida seuraavia asioita:

- tukeeko takauksen myöntäminen kunnan strategiaa ja palvelutavoitteita
- onko takauksen myöntäminen välttämätöntä esimerkiksi uuden palvelutuotannon syntymiseksi, eikä myöntäminen vaaranna markkinoiden toimivuutta tai vääristä kilpailua
- tukeeko takauksen myöntäminen palvelurakenteen muutosta tavalla, jossa kunta välttyy esimerkiksi omilta mittavilta investoinneilta
- taattavan yhteisön tulee pantata kunnalle takauksen vakuudeksi hyväksyttävä vakuus, tyypillisesti rakennettava tai hankittava kohde
- takauksesta peritään hankkeen riskiä kuvastava vuotuinen takausprovisio, vähintään 0,5 %
- takausta ei voida myöntää rekisteröitymättömälle yhteisölle

Takausta hakevalta yhteisöltä tulee saada takausesitystä varten:

- yhteisön yhtiöjärjestys tai säännöt
- kauppa- tai yhdistysrekisteriote, joka on alle 3 kk vanha
- tuorein mahdollinen tasekirja, sisältäen tuloslaskelman, taseen, toimintakertomuksen, tilintarkastuskertomuksen ja tilinpäätöksen liitetiedot
- kuluvan ja seuraavan tilikauden tulos- ja rahoituslaskelmaennusteet
- hankesuunnitelma tai -kuvaus, sisältäen investointi- ja rahoituslaskelmat perusteineen
- pöytäkirjanote yhteisön hallituksen kokouksesta, jossa on päätetty hankkeen toteutuksesta, lainan ottamisesta ja takauksen hakemisesta
- rahoittajan tarjous ja kopio taattavasta velkakirjadokumentaatiosta

4. RAHOITUSTOIMINNAN RISKIT

Rahoitusriskit ovat tärkeitä ennakoida ja hallita. Rahoitukseen liittyviä riskejä ovat markkinoiden hintariski, korkoriski, saatavuusriski, jälleärahoitusriski ja maksuvalmiusriski.

Hintariski muodostuu rahan hinnasta eli korosta ja riskilisästä eli lainan marginaalista. Rahan kokonaishintaan vaikuttaa merkittävästi yleinen taloudellinen tilanne, pankkijärjestelmän tilanne ja rahoitusmarkkinoiden toimivuus.

Korkoriskillä tarkoitetaan markkinakorkojen (esim. Euribor-korko) mahdollisten muutosten vaikutusta kunnan rahoituskustannuksiin. Korkoriski koskee voimassa olevaa lainakantaa ja uusia lainoja. Korollisen velan osalta korkoriskiä ei voida kokonaan eliminoida.

Korkoriskin hallinnan tavoitteena on korkokustannusten minimointi pitkällä aikavälillä siten, että riskitaso saadaan pidettyä hyväksyttävällä tasolla. Tavoitteena on myös pyrkiä pienentämään korkojen heilunnan vaikutusta kunnan tulokseen ja helpottaa kassavirtojen ennustettavuutta ja samalla budjetointia.

Korkoriskiä hallitaan korkosidonnaisuus- ja laina-aikajakaumalla sekä suojauksilla. Laina-aikajakaumalla tavoitellaan lainojen tasaista erääntymistä, jolloin myös jälleärahoitusriski pienenee. Suojauksilla voidaan hallita tai poistaa esimerkiksi korkojen nousun haitallisia vaikutuksia. Vaihtuvakorkoinen laina voidaan erillisellä suojaussopimuksella muuttaa esimerkiksi kiinteäkorkoiseksi, jolloin korkokustannusten ennakoitavuus paranee.

Saatavuusriski muodostuu talous- ja markkinatilanteen aiheuttamista saatavuusvaihteluista. Huonossa markkinatilanteessa rahan saatavuus vaikeutuu, jolla on vaikutusta toteutuvaan laina-aikajakaumaan. Saatavuusriski realisoituu pitkäaikaisen rahoituksen hinnan noustessa ja rahoituksen saatavuuden heikentyessä.

Saatavuusriskiä hallitaan rahoitusvaihtoehtoja monipuolisesti hyödyntämällä. Saatavuusriskiä hallitaan myös riittävällä maksuvalmiusreservillä, johon kuuluvat rahat ja pankkitalletukset, likvidit sijoitukset, luottolimiitit, kuntatodistukset ja mahdolliset muut luottosopimukset.

Jälleärahoitusriski liittyy erääntyvään rahoitukseen, joka on rahoitettava vieraalla pääomalla edelleen. Se liittyy mainittuihin hinta- ja saatavuusriskeihin ja realisoituu esimerkiksi tilanteissa, joissa investoinnin kesto on pidempi, kun laina-aika.

Jälleärahoitusriskiä hallitaan kassasuunnittelulla, laina-aikoja hajauttamalla ja pidentämällä. Pitkät laina-ajat lisäävät kassavirtojen ennustettavuutta, mutta nostavat kustannuksia, joten optimaalinen rahoitus rakentuu edullisemmasta lyhytaikaisesta ja kalliimmasta pitkäaikaisesta rahoituksesta. Jälleärahoitusriskiä pienennetään myös riittävillä kassavaroilla. Rahoituksen hinta-, saatavuus- ja jälleärahoitusriski ovat tasapainoteltavia asioita.

Maksuvalmiusriski on uhka siitä, että omat varat yhdistettynä tuleviin lisärahoitusmahdollisuuksiin eivät riitä menoihin ja uhkana on maksukyvyttömyys.

Ottolainojen lainasalkkuun liittyvän korkoriskin hallinnassa käytetään mittarina suojausastetta. Korkosuojaattuja (kiinteäkorkoisia) ovat lainat, joiden korko pysyy muuttumattomana vähintään kolmen vuoden ajan. Korkosuojaamattomia (vaihtuvakorkoisia) ovat lainat, joiden korko muuttuu vähintään kerran vuodessa. Lainakannan suojaustaso vaihtelee markkinatilanteen mukaan.

Suojausasteen lisäksi korkoriskin hallintaa ohjataan myös korkosidonnaisuusajalla sekä lainasalkun tavoiteaikajakaumalla. Kiinteäkorkoisten lainojen lisäksi korkosidonnasta aiheutuvan korkoriskin suojaamiseksi voidaan tehdä koronvaihtosopimuksia, korko-optioita ja näiden yhdistelmiä. Johdannaisten käytön tarkoituksena on lainasalkun korkoriskin hallinta eli johdannaisia käytetään vain suojaamistarkoituksissa. Johdannaisinstrumenteissa osapuolena tulee olla hyvän luottokeloisuuden omaavat koti- tai ulkomaiset rahoituslaitokset. Suojaus on vakuuttamista tulevaisuuden varalle. Suojauksia tehtäessä olisi hyväksyttävä, että ajoittain suojauksen kautta joudutaan maksamaan markkinakorkoja korkeampaa hintaa ja lainasalkun keskikorko saattaa nousta tulevaisuuteen varauduttaessa.

Valuuttariski tai valuuttakurssiriski tarkoittaa riskiä, joka syntyy valuuttakurssimuutosten vaikutuksesta omaisuuseriin. Valuuttariski on yksi markkinariskeistä kuten korkoriski. Valuuttakurssiriskiä syntyy, kun ostossa ja myynnissä käytetään kahta eri valuuttaa, kuten euroa ja dollaria.

4.1. RAHOITUSTOIMINNAN RISKIENHALLINTA

Rahoitukseen liittyviltä riskeiltä pyritään suojautumaan hajauttamalla rahoitusta mm. laina-ajan pituuden, lyhennystavan, rahoituslähteen ja korkoperusteen mukaan. Riskeiltä suojautumisessa otetaan huomioon myös vastapuolen luottokelpoisuus ja luotettavuus. Padasjoen kunta tekee vain luotettavien tahojen kanssa rahoitus- ja sijoitustoimenpiteitä. Riskienhallinta ja sen keinot ovat tasapainottelua tavoitellun lainarahoituksen hinnan ja riskien välillä.

Padasjoen kunnan rahoitukseen liittyvien riskien hallinnassa on tärkeää mitoittaa investoinnit vastamaan kunnan tulorahoitusta. Investointien mitoitus on olennaista huomioida talousarvio- ja taloussuunnittelussa sekä pitkäaikaisessa rahoitus- ja investointisuunnitelmassa.

Hintariskin hallintakeinona käytetään ulkopuolisen rahoituksen jakamista kiinteäkorkoisiin ja vaihtuvakorkoisiin lainoihin. Tämän osalta tulee huomioida lainojen markkinatilanne. Muita markkinoiden hintariskin hallintakeinoja ovat korkosuojaus sekä rahoituksen hajauttaminen rahoituslähteen, laina-ajan pituuden ja lyhennystavan osalta. Tasaisella laina-aikajakaumalla pyritään lainojen tasaiseen erääntymiseen.

Tasapainottamalla lyhyt- ja pitkäaikaista rahoitusta turvataan kunnan rahoitustilannetta. Pitkät lainaajat ja kiinteät korot vähentävät riskejä liittyen markkinakorkojen muutoksiin. Lyhytaikainen rahoitus mahdollistaa lainojen matalammat korot ja korkomarkkinoissa tapahtuvan koron lasku hyödyntämisen.

Valuuttariski syntyy, jos kunta ottaa velkaa tai sijoittaa muussa valuutassa kuin euroissa. Keskittämällä rahoitusvaihtoehdot euromääräisiin instrumentteihin pienenee valuuttariski. Padasjoen kunta ei ota rahoitushankinnassa valuuttariskiä.

Saatavuusriskiä hallitaan monipuolisilla rahoitusvaihtoehdoilla ja näiden hyödyntämisellä. Maksuvalmiuden ylläpito pienentää myös rahoituksen saatavuusriskiä. Maksuvalmiusriskiä hallitaan kunnan kassavaroilla. Padasjoen kunnan tavoite likviditeetin eli kassavarojen osalta on kattavuus seuraavan kolmenkymmenen (30) päivän tarpeiksi.

Jälleenrahoitusriskiin vaikuttavat hintariskit ja saatavuusriskit ja näin ollen jälleenrahoitusriskien hallintaan vaikuttavat myös kassa- ja maksuvalmiussuunnittelu sekä lainojen suunnittelu. Jälleenrahoitusriski on tärkeä pitää tasolla, joka pystytään kunnan talouden osalta hallitsemaan.

4.2. LAINOJEN SUOJAAMINEN

Padasjoen kunnan tavoitteena lainojen suojaamisessa on, että lainat jakautuvat sekä lyhyt- että pitkäaikaisiin lainoihin riippuen vallitsevasta lainojen korkotasosta. Lyhytaikaista lainaa käytetään lähinnä maksuvalmiuden turvaamiseksi tai mikäli yleinen korkotaso on lyhytaikaisissa lainoissa edullisempi. Pitkäaikaisten investointien rahoitustarpeisiin hankitaan yleisesti pitkäaikaisia ja vakaita rahoitusmalleja. Kunta voi ottaa pitkäaikaiset lainat vaihtuvakorkoisina tai kiinteäkorkoisina huomioiden kunnan kokonaissalkun korkoriski ja ennustettu kehitys. Tällä tavalla minimoidaan rahoitukseen kohdistuvat markkinatilanteen muutosten vaikutukset.

Korkosuojausmenetelminä sallittuja ovat:

- kiinteä korko
- vaihtuva korko
- koronvaihtosopimus
- korkokattosopimus

Mahdolliset koronvaihtosopimukset kohdistetaan yksittäisiin lainoihin. Koronvaihtosopimuksia on mahdollista muokata (eli purkaa ja korvata uudella sopimuksella), mikäli se on korkomarkkinatilanteen vuosi perusteltua. Johdannaissopimusten käyttö edellyttää kunnanvaltuuston päätöstä.

Tavoitteena on, että lainasalkun suojausaste eli kiinteäkorkoisten lainojen osuus lainasalkusta on 20–80 prosentin välillä. Suojatuksi katsottuja lainoja ovat kiinteäkorkoiset lainat, korkotukilainat ja vaihtuvakorkoiset lainat, mikäli korko määritellään lainaehdoissa yli 12 kuukauden välein. Suojatuksi katsotaan kiinteäkorkoisten lainojen lisäksi vaihtuvakorkoiset lainat, jotka on muutettu johdannaissopimuksilla kiinteiksi. Suojausasteen tasoon vaikuttaa yleinen markkinatilanne ja siihen liittyvä korkonäkemykset. Tavoitteena on, että kunnan lainasalkun keskimääräinen laina-aika on 10–20 vuotta. Lainasalkun keskimääräinen laina-aika ja lainakannan tavoitejakauma ei ole ehdoton.

Lainojen suojaamisessa seurataan rahoitusmarkkinoiden tilannetta. Korkosidonnaisuusrajoista voidaan poiketa, mikäli rahoitusmarkkinoiden tilanne sallii. Lainasalkun suojausasteen nostoa on tarkasteltava ennen korkojen nousua. Korkokulujen kasvaminen liian suureksi pyritään ehkäisemään korkokattoa hyödyntämällä. Laskusuhdanteen aikana puolestaan voidaan vähentää lainasalkun suojausastetta.

Muita markkinoiden hintariskin hallinnan keinoja ovat rahoituksen hajauttaminen rahoituslähteen, laina-ajan pituuden ja lyhennystavan osalta. Tasaisella laina-aikajakaumalla pyritään lainojen tasaiseen erääntymiseen.

5. SIIJOITUSTOIMINTA

Sijoitustoiminta jakaantuu kunnan toimialaan liittyvään sijoittamiseen ja kassavarojen sijoittamiseen. Kuntaliiton sijoitustoiminnan ja varallisuuden hoidon ohjeiden mukaisesti toimialoihin liittyvällä sijoittamisella edistetään kunnan toimintaan liittyviä päämääriä ja yksinomaan voiton tavoittelu ei tule olla vaikuttimena sijoittamiseen. Toimialasijoitukset ovat antolainoja sekä osake- ja osuuspääomasijoituksia, joiden tarkoituksena on rahoittaa kunnan toimintaan liittyvien tai sitä palvelevien yhteisöjen toiminnan käynnistämistä tai jatkumista. Rahoitus kohdistuu tällöin ensisijaisesti investointeihin. Kassavarojen sijoittamisessa kyse on ensisijaisesti likvidien eli maksuliikenteen hoidon yli jäävien varojen sijoittamisesta.

Padasjoen kunnan sijoitusvarallisuuden kirjanpitoarvo 31.12.2023 kunnan taseessa oli 2,6 miljoonaa euroa. Sijoituksista osakkeita ja osuuksia oli 1,8 miljoonaa euroa ja muita lainasaamisia 841 000 euroa.

Huom. Sijoitusvarallisuus on kirjattu taseessa hankintahintaan, mikäli päivän arvo on ollut suurempi kuin hankintahinta, joten markkina-arvo eroaa taseessa olevasta summasta. Markkina-arvoon laskettuja rahastosijoituksista oli 31.12.2023 yhdistelmärahastoissa 3,4 miljoonaa euroa, kun korkosijoituksia ja muita sijoituksia oli 3,1 miljoonaa euroa.

Rahasto-, korko- ja muut sijoitukset 31.12.2023:

Rahastosijoitukset (markkina-arvo)	Korko- ja muut sijoitukset (markkina-arvo)
Alfred Berg Optimal (EVLI) 1.453.714,27 €	Op-Vuokratuotto-rahasto 1.751.671,35 €
Op-Rohkea 584.102,46 €	Alfred Berg vuokratuotto C 948.556,27 €
Sp Korko Plus 876.431,14 €	Metsäliitto Osuuskunta 81.321 €
Sp Ryhti A 453.728,60 €	Kuntarahoitus Oyj 17.600 €
	Pääomasijoitus (Padasjoen Kehitys Oy) 330.820 €

5.1. SIOITUSINSTRUMENTIT

Lyhytaikaista kassaviljäämää voidaan hoitaa juoksuajaltaan enintään vuoden pituisilla sijoituksilla, joiden tarkoituksena on ensisijaisesti turvata kunnan maksuvalmiutta käyttötilejä paremmalla tuotolla. Lyhytaikaisia sijoitusinstrumentteja ovat mm. määräaikaiset pankkitalletukset ja rahalaitosten sijoitustodistukset sekä lyhyen koron rahasto-osuudet ja muut rahoituslaitosten sijoitusinstrumentit, joissa on tavanomaisia tilejä korkeampi tuotto ollen kuitenkin tarvittaessa likvidejä varoja ilman lisäkustannuksia. Sijoituksissa on tärkeää huolehtia, että riittävä osa sijoituksista on jälkimarkkinakelpoisia ja, että rahaksi muutettavuus on tarvittaessa hyvä.

Sallittuja sijoituskohteita ovat:

- korkosijoitukset
- rahamarkkinasijoitukset: pankkitilit, määräaikaiset pankkitalletukset, rahamarkkinarahastot ja muut rahamarkkinainstrumentit kuten sijoitus- ja yritystodistukset sekä rahalaitosten sijoitusinstrumentit, joiden varat ovat likvidejä, mutta tuotto tavanomaista pankkitiliä korkeampi
- osakesijoitukset
 - o rahastomuotoiset osakesijoitukset
 - o suorat sijoitukset kotimaisiin julkisesti noteerattuihin yhtiöihin
- muut sijoitukset
 - o toteutetaan rahastomuotoisina tai voitonjakolainarakenteella: kohteina esimerkiksi pääomasijoitukset, yksityiset lainat, kiinteistörahastot, hyödykerahastot, metsä, raaka-aineet tai muut vaihtoehtoiset sijoitukset
- kunta ei tee valuuttasijoituksia.

Padasjoen kunta voi hankkia sijoitustoiminnan konsultointia, omaisuudenhoidon palveluita tai muita asiantuntijapalveluita. Tarvittaessa palvelut voidaan kilpailuttaa. Oleellista on, että raportointi järjestetään luotettavalla tavalla. Vähimmäisvaatimus on, että raportoinnin avulla voidaan seurata luotettavasti ja säännöllisesti sijoitusomaisuuden ja sijoitussalkkujen tuottoja ja riskejä.

5.2. SIOITUSTOIMINNAN RISKIENHALLINTA

Sijoitustoiminnan riskejä ovat maksuvalmiusriski, luotto- ja vastapuoliriski sekä markkinariski.

Maksuvalmiusriski tarkoittaa tilannetta, jossa kunnan rahavarat eivät riitä kassamaksuista selviämiseen. Maksuvalmiusriskin hallinnassa on olennaista kassasuunnittelu ja toimintaan nähden riittävän suuret kassavarat. Maksuvalmiusriskin vähentämiseksi sijoituksia kannattaa hajauttaa määräaikaisiin ja jälki-markkinakelpoisiin sijoituksiin.

Luotto- ja vastapuoliriski tarkoittaa tilannetta, jossa vastapuoli ei suorita sitoumuksensa arvon mukaista hintaa ja näin ollen kunta ei saa sijoittamaansa pääomaa tai sen korkoa täysimääräisesti takaisin. Luotto- ja vastapuoliriski on huomioitava sijoituksen tuottovaatimuksen asettamisessa.

Markkinariskejä ovat korkoriski, osakesijoitusten hintariski ja valuuttariski:

- **Korkoriski** tarkoittaa korkomuutosten vaikutuksia sijoitusten tuottoihin tai arvoon. Korkoriskiä voidaan alentaa hajauttamalla sijoituksia ajallisten tekijöiden ja korkojaksojen mukaan.
- **Osakesijoitusten hintariski** voi toteutua sijoitettaessa suoraan osakesijoituksina tai osakerahasto-osuuksina. Osakesijoitusten arvonmuutokset voivat olla suurempia kuin joukkovelkakirjalainoissa. Osakesijoitusten riskienhallinnassa on huomioitava suhdannevaihtelut ja omistusten hajauttaminen useisiin osakkeisiin.
- **Valuuttariski** liittyy sijoituksiin, jotka eivät ole euromääräisiä. Padasjoen kunta tekee vain euromääräisiä sijoituksia, joten valuuttariski ei liity Padasjoen kunnan sijoituksiin.

Padasjoen kunnalla on osakesijoituksia asunto-osakkeissa, tytäryhtiöissä, kunnalle palveluja tuottavissa yhtiöissä ja muissa yhteistoimintaan liittyvissä yhtiöissä.

5.3. SIOITUSTOIMINNAN PERIAATTEET

Sijoitustoiminnan toteutuksessa on huomioitava Kuntaliiton ohje: ”Kassavarat tulee sijoittaa turvaavasti ja tuottavasti. Turvaavuus tarkoittaa sijoitusten luotto- ja hintariskien rajaamista siten, ettei vaaraa pääoman menettämisestä ole tai se on vain vähäinen. Pörssiosakkeissa ja osakerahasto-osuuksissa hintojen muutokset voivat olla nopeita ja suuria, jolloin hintariski voi olla merkittävä. Luottoriskiä on muun muassa erilaisissa velkasijoituksissa. Korkoriski sisältyy kaikkiin rahoitusmarkkinoiden toimenpiteisiin, joissa on korkotekijä.”

Padasjoen kunnan sijoitustoiminnan periaatteet:

- Sijoitusten osalta kunnan tulee huolehtia, että sijoitustoimintaan sijoitettu pääoma on turvattu ja kunnalla on sijoitettuun pääomaan nähden riittävät vaikutusmahdollisuudet.
- Sijoitustoiminnassa on huomioitava kunnan maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaaminen.
- Sijoitusten tulee vähintään säilyttää reaaliarvo ja kattaa sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Sijoitustoiminnan tuottoa voidaan tarkastella kokonaistuottona, joka sisältää sijoituskohteen arvonmuutoksen, saatavan koron, osingon tai muun kassavirran summan huomioon otettuna vähennettävällä varainhoidon kullulla.
- Kassavälittämät sijoitetaan kassahallinnan kannalta tarkoituksenmukaisesti.
- Sijoitustoiminnassa tulee huomioida maksuvalmius, luottokelpoisuus ja sijoitusten tuotto.
- Omaisuuslajijakaumalla voidaan hallita riskitasoa hajauttamalla varoja omaisuuslajien välillä ja sisällä. Omaisuuslajeja ovat korkosijoitukset, osakesijoitukset ja muut sijoitukset.

Padasjoen kunnan varojen sijoittamisesta päätetään vuosittain talousarviossa tai valtuuston erikseen tekemässä sijoituspäätöksessä.

Padasjoen kunnan sijoittamisen periaatteet määritellään kunnanvaltuuston linjaamana ja hyväksymänä näissä varallisuudenhoidon, rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteissa. Hallintosäännön mukaan kunnanjohtaja vastaa ja tekee päätökset operatiivisesta toiminnasta.

Padasjoen kunta voi saada varoja, jotka ovat lähtöisin kunnalle testamentilla lahjoitetusta omaisuudesta. Kunnan saamia lahjoitusvaroja ohjaa mahdolliset lahjakirjoihin tai testamentteihin liittyvät ehdot. Lahjoitusvarojen käyttöä voi ohjata myös Valtionkonttorin päätös omaisuuden käyttötarkoituksesta. Mikäli käytön ehtoja ei ole, Padasjoen kunta hoitaa varoja huolellisesti.

6. SIJOITUSSTRATEGIA

Sijoitusstrategian tavoitteena on määritellä Padasjoen kunnan sijoitustoiminnan tavoitteet, sijoittajaprofiili, omaisuuslajiallokaatio, sijoituskohteet ja sijoitustoiminnan toteuttaminen. Sijoitusstrategiaa sovelletaan kunnan pitkäaikaisiin varoihin. Sijoitusstrategia ei koske kiinteistöjä, rakennuksia, asunto-osakkeita tai kunnan tilillä olevia kassavaroja, joiden tarkoituksena on varmistaa jokapäiväiseen toimintaan tarvittavien likvidien riittävyys. Sijoitusstrategian tarkoituksena on varmistaa sijoitustoiminnan tehokas ja asianmukainen toteutus sekä varmistaa, että sijoitusvarallisuudella saavutetaan haluttu tavoite pitkällä aikavälillä.

Sijoitustoiminnan tavoitteet:

Padasjoen kunta tavoittelee pääomalle tasaista pitkän aikavälin tuottoa ja arvostaa sijoituksissaan turvallisuutta. Konkreettinen tuottotavoite kokonaisvarallisuudelle on 2–3 %:n vuotuinen tuotto.

Sijoittajaprofiili:

Sijoitustoiminnassa otetaan huomioon vastuullisuus: ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintotapaan liittyvät asiat. Vastuullinen sijoittaminen tarkoittaa sitä, että sijoituskohteiden valinnassa otetaan huomioon ihmisoikeuksiin, työehtoihin, ympäristöön sekä liiketoiminnan sosiaaliseen vastuuseen ja etiikkaan liittyvät kysymykset. Valinnoissa painottuvat mm. suhtautuminen ilmastonmuutokseen, luonnon kuormittamiseen, ihmisarvoon, tasa-arvoon ja oikeudenmukaisuuteen. Tavoitteena on muodostaa vastuullisuuden periaatteiden mukainen sijoituskokonaisuus.

Omaisuuslajiallokaatio:

Allokointiperiaatteet asettavat keskeiset reunaehdot sijoitustoiminnalle ja ne perustuvat valittuun sijoittajaprofiiliin. Allokointiperiaatteilla pyritään sekä varmistamaan riittävä hajautus eri omaisuusluokkien välillä että sijoitusvarallisuudelle asetettu tavoite pitkällä aikavälillä. Allokaatorajoilla määritellään ne ylä- ja alarajat, joiden välillä tietyn omaisuuslajin osuus koko sijoitusomaisuudesta voi vaihdella, pois lukien sijoitusten hetkellinen arvovaihtelu.

Omaisuuslajien allokaatorajat ovat seuraavat:

Omaisuusluokka	Alaraja	Yläraja
Osakkeet	15 %	35 %
Korkosijoitukset ja muut sijoitukset	65 %	85 %

Omaisuuslajien allokaatorajat ovat vastaavat kuin vuoden 2021 sijoitusstrategiassa. Asia on saatettava kunnanhallituksen käsittelyyn, mikäli sijoitusten ala- tai ylärajat täyttyvät.

Hyväksytyt sijoituskohteet:

Kunnan sijoitukset jaetaan kolmeen pääluokkaan: korkosijoitukset, osakesijoitukset ja muut sijoitukset.

Varoja voidaan sijoittaa suoriin instrumentteihin, kuten osakkeisiin tai joukkolainoihin, käyttää rahastoja, indeksirahastoja tai muita julkisesti ja yleisesti myynnissä olevia sijoitusinstrumentteja. Saavuttaakseen sijoitustoiminnalle asettamansa tavoitteet kunta sijoittaa varoja pääasiassa korko- ja osakeinstrumentteihin. Omaisuusluokassa muut sijoitukset voidaan varoja sijoittaa myös muihin kohteisiin, kuten asunto-, kiinteistö- tai tonttirahastoihin, jolloin pyritään riskien hajauttamiseen sekä osake- ja korkomarkkinoiden kanssa vähemmän korreloivaan tuottoon. Omaisuusluokkien painotuksissa tulee ottaa huomioon kunnan sijoitettavien varojen luonne.

Riskienhallinnan vuoksi kiellettyjä sijoituskohteita ja menettelyjä ovat sijoitukset absoluuttisen tuoton (ns. hedge) rahastoihin, osakkeiden päiväkauppa ja lyhyeksi myynti (ns. shorttaus), osakelainaus, sijoittaminen johdannaisinstrumentteihin lisätuottojen saavuttamiseksi sekä sijoittaminen muuhun kuin euroissa noteerattavaan kohteeseen. Välillisesti, esimerkiksi rahaston kautta sijoitettaessa, johdannaisten käyttö ja valuuttamääräinen sijoittaminen on kuitenkin sallittua. Johdannaista on mahdollista käyttää myös sijoitusriskien hallinnassa. Yksittäisen sijoituksen osuus koko salkusta ei voi olla yli 20 prosenttia. Sijoitustoiminnan harjoittamiseksi ei saa ottaa lainaa.

Korkosijoitukset:

Sijoitukset tehdään pääsääntöisesti sijoitusrahastojen kautta ja ne voivat koostua sekä valtionlainoista että yrityslainoista. Valtaosa korkosijoituksista tehdään kehittyneille markkinoille. Yrityslainoissa sijoituksia voi tehdä sekä korkeamman luottoluokituksen, ns. investment grade -tason, että alhaisemman luottoluokituksen, ns. high yield -tason, lainoihin.

Osakesijoitukset:

Sijoitukset tehdään pääsääntöisesti sijoitusrahastojen kautta. Suoria sijoituksia voidaan tehdä suomalaisiin ja eurooppalaisiin pörssinoteerattuihin osakkeisiin. Muutoin käytetään eri maantieteellisille alueille, toimialoille tai indeksiin sijoitettavia osakerahastoja. Rahastojen tulee sijoittaa vain julkisesti noteerattuihin yrityksiin ja valtaosa osakesijoituksista tehdään kehittyneille markkinoille.

Muut sijoitukset:

Muiden sijoitusten ryhmään luetaan kaikki muut markkinoilla yleisesti myytävät sijoitustuotteet. Tyypillisiä instrumentteja ovat asunto-, kiinteistö- ja tonttirahastot sekä erilaiset räätälöidyt lainatuotteet, kuten indeksilainat ja sijoitusobligaatiot, joissa jonkun rahalaitoksen liikkeeseen laskeman velkakirjan päälle on rakennettu korko-, osake- tai hyödykemarkkinoiden kehityksestä riippuvat tuottokomponentit. Viimeksi mainituissa tuotteissa liikkeeseenlaskijan luottoluokituksen on sijoitusta tehtäessä oltava vähintään A-tasoa (Standard & Poor's, pitkä luottoluokitus).

Sijoitusrahastot:

Sijoitusrahastojen on täytettävä seuraavat ehdot:

- Rahaston minimikoko 20 milj. euroa, rahastojenrahaston kohdalla minimikoko lasketaan kohderahastokohtaisesti.
- Rahaston täytyy olla rekisteröity/noteerattu eurooppalaiseen maahan (UCITS-rahasto-sijoitusrahastodirektiivin mukainen rahasto, jolle laki asettaa säännöt, miten sijoitustoiminnasta aiheutuvat riskit on hajautettava).
- Kunnan osuus yhden sijoitusrahaston markkina-arvosta ei saa ylittää 15 %.
- Omaisuudenhoidon pitää olla riittävästi resursoitu.
- Vastuullisuusehdot: Rahastoyhtiöksi, varainhoitajaksi/omaisuudenhoitajaksi valitaan toimijoita, jotka ovat sitoutuneet vastuulliseen sijoittamiseen esimerkiksi allekirjoittamalla YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja laatimalla omat vastuulliset sijoitussäännöt. Valitsemalla hyvämaineinen ja luotettava vastapuoli, voidaan samalla rajoittaa sijoitus- ja vastapuoliriskejä.

Sijoitustoiminnan toteuttaminen:

Padasjoen kunta käyttää sijoitustoiminnassaan konsultatiivista varainhoitoa. Tämä tarkoittaa sitä, että sijoitustoiminnassa käytetään korkeatasoisia asiantuntijoita, mutta vastuu ja sijoituspäätökset tapahtuvat kunnan toimesta.

7. RAPORTOINTI

Padasjoen kunnan varallisuuden hoidon, rahoituksen ja sijoitustoiminnan kokonaistilanne raportoidaan kunnanvaltuustolle ja -hallitukselle talouden toteutumavertailujen yhteydessä kolme kertaa vuodessa.

Varallisuuden hoidon, rahoituksen ja sijoitustoiminnan raportointi sisältää seuraavat asiat:

- varallisuustilanne
- varainhankinnan ja lainarahoituksen kokonaistilanne
- laina-aikajakauma
- lainojen keskikorko
- sijoitusten kokonaistilanne (sijoitusten arvon kehitys, sijoitusinstrumenttien jakauma)

8. VOIMAANTULO

Varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteet tulevat voimaan 1.1.2025 alkaen. Sijoitustoiminnan periaatteiden osalta tämä asiakirja korvaa aikaisemman kunnanvaltuustossa 12.4.2021 hyväksytyn sijoitustoiminnan periaatteiden/sijoitusstrategian asiakirjan.

Lähteet:

- Kuntalaki 410/2015
- Kuntaliitto: Kunnan ja kuntayhtymän varallisuuden hoito, sijoitustoiminta ja niiden perusteista päättäminen, 2016
- Padasjoen kunnan hallintosääntö